

KONGELIG DANSK AMBASSADE
KTV

GEORGJEN (87)

TELEFON: 228 45 37, 228 33 40
TELEFAX: 229 18 31
TELEX: 131 457 AMBDK SU

HASTER

Kopi sendt chefen for: Nb

TELEFAX TIL

UDENRIGSMINISTERIET

ORIGINAL

UDFYLDES AF UM.

AFD.: NbANTAL EK.: 713
258L-FORDELT: (41)

U.M.

STFY

02.10.98

af Nb: 311.D.1

AMBIFAX NR: 166 DATE: 2. oktober 1998 KL: _____[] URGENT [X] DESK BY 2/10 inden 12 [] PRIORITETANTAL SIDER: 7 REPR. JNR: 120.Geo.1
ING. FORSEN.FRA: Amb.Georgia p.t. Kyiv TIL: N.6VEDR: Situationen i Georgien. Umtel 173 af 23.9.1998.N.6.J.nr.311.D.1J.nr. 120.Geo.1
Den 1. oktober 1998

NOTITS

Situationen i Georgien.

Situationen i Georgien, der i sovjettiden var kendt som Gru-
sien, har siden Sovjetunionens sidste år været præget af al-
vorlige stridigheder. Landet var i sovjettiden administrativt
delt op efter etniske (og i et vist omfang religiøse) krl-

terier, som for en stor del ligger til grund for den senere tids stridigheder. Landet kan betegnes som et etnisk klude-tæppe, som det i mangel af en stærk centralmagt er svært at holde styr på. Det er dog ikke alle de etniske grupperinger, der har givet så voldsomme udslag, som de nedenfor omtalte.

1.

Allerede før Georgiens uafhængighedserklæring i april 1991 havde Syd-Ossetien i 1990 erklæret sig selv for en suveræn republik, hvilket medførte krig med Georgien med et stort antal flygtninge til følge. Situationen blev ikke bedre af, at Syd-Ossetien fremsatte krav om en forening med Nord-Ossetien, der er en del af det nuværende Rusland. Kampene fortsatte indtil en våbenhvile blev etableret i juli 1992 og en fredsbevarende styrke bestående af russere, georgiere, syd-ossetiere og nordossetiere deployeret. Georgien havde inden da lidt et militært nederlag, og Syd-Ossetien havde etableret de facto kontrol over det meste af området.

Siden våbenstilstanden har der med OSCE's medvirken været ført forhandlinger mellem parterne om Ossetiens status og tilbagevenden af flygtningene. Forholdene i området betegnes nu som relativt fredelige, og der er gennem indgåelse af en aftale fra september 1998 mellem KU og Georgien samt et "Memorandum of understanding" mellem Georgien og de syd-ossetiske myndigheder skabt baggrund for et program, der bl.a. skal bane vejen for flygtningenes tilbagevenden til området.

Problemerne er selvsagt ikke løst hermed. Der udestår i relation til flygtningene store spørgsmål om retten til jord og ejendom, men myndighederne er i det mindste enige om at samarbejde herom, og der er fri bevægelighed over de interne grænser. Syd-ossetiens juridiske status er ikke løst, da et krav om uafhængighed stadig formelt opretholdes, medens man fra georgisk side ikke vil anerkende noget, der anfægter Georgiens territoriale integritet. En løsning med autonom status under en eller anden form indenfor Georgiens nuværende grænser synes at være en farbar vej for en fremtidig løsning af denne etniske konflikt, hvor det må konstateres, at OSCE har ydet en konstruktiv indsats som problemløser.

2.

En anden konflikt, der måske ikke havde så udpræget etnisk, territoriebaseret baggrund, men som alligevel bragte hele landet på randen af en borgerkrig, brød ud allerede kort efter valget i 1991 af Georgiens første præsident Zviad Gamsakhurdia, som blev valgt i januar 1992 i kølvandet på anklager om korruption, menneskerettighedskrænkelser og magtmisbrug. I de følgende år forsøgte Gamsakhurdia og hans tilhængere (Zviadister), hvoraf mange kom fra Megrelien, der ligger lige op ad Gail-regionen, der er den sydlige del af Abkazien, adskillige gange forgæves at genindtage Tbilisi med våbenmagt. Revolutionen ebbede ud efter Gamsakhurdias påståede selvmord ved årsskiftet 1993/94. I de to år konfliktet varede var landet på det nærmeste delt op øst/vest, og der bestod som sagt borgerkrigs-lignende tilstande. Zviadisternes magtcentrum lå (og

- 3 -

ligger) i Megrelien, som er Gamsakhurdias families hjemegn. Det kan ikke udelukkes, at der i Megrelien, hvor de georgiske styrker ganske vist efter 1994 har haft overtaget, kan blive et udgangspunkt for politisk uro rettet mod centralregeringen. Zviadisterne nærer stadig meget stærke anti-regerings følelser, og det påstås, men det er ikke blevet bevist, at Zviadisterne stod bag det mordforsøg på præsident Shevardnadze, som fandt sted tidligere i 1998, men som bekendt ikke lykkedes. Det kan måske heller ikke udelukkes, at befolkningen i Megrelien, der ganske vist opfatter sig som georgiere, i forbindelse med en eventuel escalering af konflikten i Abkazien kunne se deres fordel i at forene kræfterne - i hvert fald for en periode - med abkhazerne. På den anden side antages det dog, at Zviadisterne efterhånden ikke udgør en direkte trussel mod centralregeringen, og at de i øvrigt er splittet i flere indbyrdes stridende fraktioner.

Det hører med i billedet, at en del af de nuværende beboere i Megrelien er flygtninge fra Abkazien. Disse kan have en selvstændig interesse i at skabe uro i Abkazien for derved måske at skabe baggrund for en tilbagevenden til deres ejendom efter en væbnet konflikt, der bringer abkhazerne fra magten.

3. Den tredje konflikt, der har præget Georgien efter uafhængigheden, og som nu er den alvorligste, er konflikten i Abkazien.

Konflikten brød ud i 1992, efter at Abkazien i juli 1992 havde erklæret sig uafhængig, uanset at størstedelen af befolkningen (45%) på daværende tidspunkt var etniske georgiere, medens abkhazerne alene udgjorde 17%. De georgiske tropper, som regeringen derefter sendte ind i regionen for at beskytte transportveje og de der boende georgiere (samt for at forfølge styrker, som var tilhængere af Gamsakhurdia) led nederlag. En medvirkende årsag hertil var, at Abkazien modtog støtte fra andre kaukasiske befolkningsgrupper med samme etniske baggrund i Rusland samt lejetropper. Krigen medførte, at næsten alle af etnisk georgisk oprindelse i området flygtede til selve Georgien, hvor disse 200-300.000 flygtninge indebærer et stort problem og økonomisk byrde for myndighederne.

Der blev udvirket en våbenhvile i juli 1993, som imidlertid blev brudt adskillige gange, indtil der i maj 1994 blev oprettet en russisk fredsbevarende styrke i SNG-regi, men uden deltagelse af soldater fra andre SNG-lande. Styrken er deployeret i en 24 km. bred stødpudezone på begge sider af grænsen, som overvåges af FN's observatørmission i Georgien (UNITMOG).

- 4 -

I den følgende tid har der bl. a. med deltagelse af OSCE været ført bilaterale forhandlinger mellem de georgiske og de abkhaziske myndigheder om mulighederne for en tilbagevenden af flygtningene og om Abkhaziens status i forhold til Georgien. Der har ikke været megen fremdrift i forhandlingerne, som i vidt omfang har haft karakter af en erklæringskrig, hvor georgierne har insisteret på tilbagevenden af jure status under georgisk overhøjhed, medens Abkhazien har indtaget den modsatte holdning og krav på fuld anerkendelse som et selvstændigt land. Det påstås, at begge lande vil anerkende en federal løsning, men tilsyneladende anlægger parterne en forskellig definition af begrebet federation.

Siden 1997 har parterne enedes om at føre forhandlinger om en løsning på problemerne i FN-regi i Geneve. Starten af forhandlingerne var præget af procedurespørgsmål, standpunktserklæringer og gensidige beskyldninger om overtrædelse af våbenhvilen. Der er ikke gjort de store fremskridt, men som noget positivt kan det da konstateres, at der efter det nedenfor omtalte alvorlige brud i maj 1998 på våbenhvilen i juli har fundet nye møder sted i Geneve, hvor parterne bekræftede deres vilje til at fortsætte fredsprocessen og afstå fra magtanvendelse. Desuden erklærede parterne sig villige til efter invitation fra den græske regering til at deltage i et særligt møde i Athen om foranstaltninger til styrkelse af gensidig tillid og forståelse samt overholdelse af tidligere forpligtelser om flygtningenes ret til tilbagevenden. Mødet finder sted i Athen i midten af oktober d.å. umiddelbart efter eller nærmere lidt overlappende med CIO's forestående besøg i Georgien. Det er også et positivt tegn, at bilaterale kontakter mellem regeringen i Tbilisi og myndighederne i Abkhazien fortsat finder sted på højt plan. Man kan nærmest sige, at mødeaktiviteten er blevet intensiveret. Georgiens nye premierminister har således lige været i Sukhumi, og præsident Shevardnadze, der tidligere har mødtes med "præsident" Ardzinba, har erklæret sig villig til når som helst at mødes med denne igen. Det kan have noget at gøre med, at krisen føles hårdt i Abkhazien, der ydermere har haft en yderst ringe høst efter den værste tørke i lange tider, men man kunne også vælge at fortolke det som et forsøg på at få tingene til at glide i et vist omfang.

4.

I februar måned d.å. blev 3 medlemmer af UNOMIG taget som gidsler. Dette medførte, at USA trak sine observatører væk fra området (til Tbilisi), og UNOMIG stoppede patruljeringen for en periode. Gidslerne blev senere frigivet, og de pågældende gidseltagere (mæglere) i øvrigt senere dræbt af georgiske styrker. I det vakuum der her opstod, flyttede et antal flygtninge (der angives tal på 35.000) tilbage til et område i Gali-distriktet, der ligger i umiddelbar nærhed af sikkerhedszonen, og begyndte at etablere deres huse og

- 5 -

dyrke jorden. Samtidig begyndte partisaner fra den abkhaziske eksilregerings tilhængere at infiltrere i området og udføre angreb på abkhaziske politistyrker, hvoraf der var omkring 300 i Galidistriktet. En så lille styrke kunne naturligvis ikke gøre meget i området og virkede stort set kun omkring byen Gali. Det hævdes fra nogle sider, at eksilregeringens formål var at indtage Gali by den 26. maj. Under alle omstændigheder blev infiltreringen benyttet som påskud til at sende regulære abkhaziske styrker ind, som ryddede området med det resultat, at de indflyttede georgiere på ny måtte flygte. President Shevardnadze besluttede i denne situation ikke at hjælpe i form af at sætte georgiske regeringsstyrker ind, hvilket en samtalepartner betegner som "a brave decision", idet dette absolut ikke har bidraget til at øge hans popularitet. Baggrunden for ikke at gribe ind på dette tidspunkt har antagelig været frygt for, at situationen skulle udvikle sig til en mere omfattende konflikt, som Georgien formentlig ikke ville kunne vinde for nærværende.

På den anden side har Shevardnadze nok begået en stor dumhed ved ikke at forhindre partisanernes guerillavirksomhed på et tidligt tidspunkt, så abkhazerne ikke kunne bruge dette som som påskud for aktionen den 28. maj, som blev udført grundigt, idet de abkhaziske styrker ødelagde boliger og infrastruktur for at forhindre flygtningene i på ny at vende tilbage.

Den georgiske undladelse af at gribe ind, og den abkhaziske overreaktion er nok et udtryk for, at ingen af de to parter har fuld kontrol over deres egen side. Der er samtidig andre spillere på banen, som man ikke altid kan placere i spillet, og som for nogles vedkommende måske bare er en forfølgelse af egne økonomiske interesser (smugleri og almindelig kriminalitet). I tiden efter udrensningen skal rene banditbader således være begyndt at operere i området, som ikke kan kontrolleres af det fåtallige abkhaziske politi. Det hævdes, at nogle af flygtningene i dagtimerne forsøger at gå over grænsefloden for om muligt at redde en del af høsten (hassel nødder i september og senere til november mandariner), men dette er selvsagt forbundet med fare p.g.a. eventuelle abkhaziske politipatruljer og banditterne, der også gerne vil have deres del af høsten. Under alle omstændigheder ansås fredsprocessen at være sat i stå tilbage. Det er kun i Gali-distriktet, at der havde fundet en vis (nu afbrudt) tilbageflytning sted. I den øvrige del af Abkhasien har der ikke fundet nævneværdig tilbageflytning sted af de nævnte 200-300.000.

Den ovenfor nævnte eksilregering påstår at repræsentere disse flygtninge. Den medfører adskillige bryderier for centralregeringen og forsøger på det nærmeste at modvirke en forhandlingsløsning med Abkhasien. Eksilregeringen advokerer for en militær løsning, der indebærer at abkhazerne smides ud eller i hvert fald benkes på plads. Dette magter regeringen imidlertid ikke, selvom den måtte ønske det. De mange flygtninge

- 6 -

er dyre for regeringen og bidrager ikke til dennes popularitet (også i Georgien mærkes krisen i Rusland, selvom valutaen endnu har holdt stand).

5.

I slutningen af september 1998 fandt der i Sukhumi et overgreb sted på 3 FN-observatører og en chauffør, der var på vej i bil fra et privat arrangement. Kun chaufføren blev alvorligt såret. De abkhaziske myndigheder, der hævder at være meget ilde berørt af hendelsen, har lovet at undersøge, hvem der står bag, men beskylder i øvrigt georgierne for det. I realiteten ved man ikke, hvem der stod bag, men der gisnes på, at det kan være tale om et "banalt" privat forsøg på at få erstatning for skader i forbindelse med et biluheld, som FN vist erkender, men hvor bureaukratiet ikke har fået sig taget sammen til at udrede erstatningen. Der har også været fremsat spekulationer om, at det kan være partisanforsøg på at forstyrre fredsprocessen eller måske blot forsøg på almindelig kriminalitet. UNMOG ville ikke på forespørgsel lægge sig fast på nogen teori, men hældede nok nærmest til "erstatningsteorien".

6.

Der hersker megen usikkerhed om, hvem der står bag partisanvirksomheden. Det kan være, at den støttes og dertilgennem dirigeres af centralregeringen, hvilket ofte hævdes fra abkhazisk side. Det kan som nævnt være eksilregeringen, der har en interesse i en mildt sagt løsløsning, idet en forhandlingsløsning med abkhazisk autonomi under en eller anden form ikke vil give eksilregeringen særlig megen indflydelse. Det kan også være meglere, som er fordrevet fra Abkhazien, som ønsker at skabe uro for på en eller måde at fremme mulighederne for at vende tilbage. Endelig er der den almindelige kriminalitet, som er fristende i en situation, hvor de "lovlige" myndigheder ikke har kapacitet til effektiv overvågning.

Det skal understreges, at både partisanvirksomheden, men også situationen i almindelighed, er meget svær at få hold på for udenforstående. Vurderingerne veksler ganske meget fra den ene samtalepartner til den anden. Det er især vurderingerne af hvilke fraktioner, der indgår i spillet, hvem der støtter, og hvad der søges opnået, der kan veksle. Bortset fra de etniske skillelinier beherskes Georgien af gamle klanmønstre udenfor de politiske cirkler, hvortil kommer grupperinger fra sovjettiden, som er mere fokuseret på privatøkonomiske aspekter end landets velfærd.

7.

Flere samtalepartnere fandt at FN's tilstedeværelse med observatører var ganske nødvendig. Med hensyn til sikkerheden

- 7 -

fandt en, at der trods de nylige hændelser bestod en rimelig sikkerhed, og at det var de involverede militærobservatører, der bedst selv på professionel vis kunne vurdere, om patruljering på visse tidspunkter eller i visse områder burde undlades.

Efter den abkhaziske udrensning i maj måned har UNIMOG genoptaget patruljeringen i området i begrænset omfang.

En repræsentant for UNIMOG efterlod det indtryk, at de incidenser og ulykker, der havde fundet sted - og det var ikke mange efter 1995/96 - mere var almindelig kriminalitet eller uheld med f.eks. påkørsel af miner. Han anså det ikke - i modsætning til hvad der var tilfældet før 1995 - som et udtryk for et ønske om at genere FN's tilstedeværelse. Før dette tidspunkt havde der fra abkhazisk side fundet en del chikaner på stedet af observatørerne. Hvis man på dette grundlag skulle konkludere noget m.h.t. betimeligheden af fortsatte bidrag til observatørkorpsen må det vel være, at der ikke idag består værre forhold, end da man oprindeligt traf beslutning om at bidrage.

